

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

26 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Ghervas Maria
Mardari Dumitru

judecând, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Victor Munteanu în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe

VOLNEANSCHI Leonid XXXXX,
născut la XXXXX, originar și domiciliat XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Instanța de fond: 06.03.2013 – 16.03.2017;

Instanța de apel: 08.02.2016 – 20.02.2018;

Instanța de recurs: 06.08.2018 – 26.02.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 16 martie 2017, Volneanschi L. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 9 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis și cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități legate de circulația mijloacelor bănești sau mijloacelor materiale pe un termen de 5 ani.

2. Pentru a se pronunța în acest sens, prima instanță a constatat că, Volneanschi L., în perioada anului 2011, fiind președintele consiliului societății comerciale „Elat” SA și SC „Sigma” SA și deținând 8,333% din acțiunile SC „Elat” SA și 35 % din acțiunile SC „Elat-Invest” SA, care este acționar cu 71,674 % la SC „Sigma” SA a comis infracțiunea de escrocherie în proporții deosebit de mari, în următoarele circumstanțe:

Volneanschi L., la 23 august 2011, prin contractul de credit nr. 3342411-LF a obținut un credit pe o perioadă de 24 luni în sumă de 3200000 lei de la BC „Universalbank” SA. Conform clauzei contractuale de la pct. 2.3 din contractul de credit, pentru creditul obținut urma să se încheie un contract adițional la contractul de ipotecă nr.

11483 din 30 iunie 2010 între BC „Universalbank” SA în calitate de creditor ipotecar și SC „Elat” SA, în calitate de debitor ipotecar și SC „Sigma” SA în calitate de proprietar, prin care se garantează și creditul acordat lui Volneanski L. în sumă de 3200000 lei, Termenul limită pentru încheierea acordului adițional la contractul de gaj, fiind stabilit de bancă până la 16 septembrie 2011.

În continuarea acțiunilor sale infracționale Volneanski L., la 23 august 2011, a depus o cerere adresată președintelui BC „Universalbank” SA, Demidevschi O., prin care solicita să-i fie eliberată în numerar suma de 2575000 lei, în baza contractului de credit nr. 3342411-LF din 23 august 2011. Prin dispoziția președintelui BC „Universalbank” SA, Demidevschi O. din 24 august 2011, s-a decis eliberarea sumei solicitate de 2575000 lei, care a fost încasată de către Volneanski L. prin ordinul de eliberare a numerarului nr. 96210 din 23 august 2011.

Prin dispoziția președintelui BC „Universalbank” SA, Demidevschi O., din 23 august 2011, s-a permis eliberarea în numerar a sumei de 625000 lei lui Volneanski L., sumă care a fost ridicată de către acesta tot la aceeași dată prin ordinul de eliberare a numerarului nr. 96579.

Volneanski L. urmărind asigurarea fictivă a creditului acordat de BC „Universalbank” SA, prin înșelăciune și abuz de încredere a dus în eroare factorii de decizie ai SA „Elat”, Bîsctrițchii Al. și a SC „Sigma” SA, Șchiopu V., precum că ar fi pentru societatea comercială „Elat” SA, determinându-i să încheie un acord la contractul de ipotecă nr. 11483 din 30 iunie 2010. Fiind încheiat acordul adițional nr. 3318010-G-A-1 din 25 august 2011, s-a asigurat creditul acordat de bancă lui Volneanski L., care din motiv că, a fost încheiat contrar prevederilor art. 73 alin. (6) al Legii nr. 1134 din 02 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, la 01 septembrie 2011, prin acordul de reziliere a fost desființat.

Prin acțiunile sale intenționate Volneanski L., conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunii sale și anume semnarea contractului de credit nr. 3342411- LF, fără a avea intenția de a realiza clauzele acestuia, prevăzând urmările ei prejudiciabile și anume prejudicierea instituției financiare prin însușirea banilor acordați drept credit, dorind survenirea acestora prin manifestarea scopului de cupiditate față de fapta comisă, prin înșelăciune și abuz de încredere a însușit 3200000 lei de la BC „Universalbank” SA.

Pe baza stării de fapt expuse supra, instanța a constatat că, Volneanski L., prin acțiunile sale infracționale intenționate, a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, *escrocheria* adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către avocații Berliba V. și Osoianu T. în numele inculpatului, care au solicitat casarea acesteia și dispunerea achitării lui Volneanski L.

În argumentarea celor solicitate, s-au invocat următoarele:

- încălcarea CEDO (dreptul la un proces echitabil; dreptul la apărare; nemotivarea sentinței; dreptul la interpret);

- învinuirea adusă de acuzare inculpatului și reținută în sentință nu este clară, afectând dreptul la apărare;

- sentința este nemotivată, iar condamnarea lui Volneanschi L. în baza art.190 alin.(5) Codul penal, este una contrară legii penale;

- actele procesuale și alte documente financiare reținute în sentință nu au fost examinate în cadrul cercetării judecătorești, mai mult, unele documente reținute de instanța de fond, ca probe a acuzării, nu sunt anexate în original la materialele dosarului;

- în sentință nu sunt reținute - ca probe - toate documentele care sunt indicate la fila 2, unde este descrisă fapta infracțională, considerată ca fiind dovedită, iar cele reținute conțin vicii de procedură;

- în cadrul cercetării judecătorești nu au fost acumulate probe pertinente și utile din care ar fi posibil de concluzionat că fapta lui Volneanschi L. întrunește elementele componenței de infracțiune prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal, iar învinuirea înaintată lui Volneanschi L. și starea de fapt constatată de instanța de fond nu și-a găsit pe deplin confirmarea în cadrul cercetării judecătorești;

- probele administrate în instanța de judecată au fost apreciate în mod eronat, existând în cazul dat probe suficiente care stabilesc cu certitudine că în acțiunile inculpatului lipsesc elementele componenței de infracțiune.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2018, apelul părții apărării a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței, fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel a consemnat următoarele:

În urma cercetării probelor, prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziei, veridicității și coroborării lor, instanța de apel a ajuns la conchiderea că, prima instanță corect a adoptat o sentință de condamnare în privința lui Volneanschi L., găsindu-l vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, după semnele calificative: *dobândirea ilicită a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari.*

În acest sens, instanța de apel a consemnat că declarațiile martorilor Moscalciuc Vl., Țurcan Vl. și Zvonov N., nu pot servi drept temei de achitare a inculpatului pe motivul lipsei elementelor infracțiunii în acțiunile acestuia, deoarece ele nu corespund adevărului, sunt date cu scopul de a-l exonera pe ultimul de la răspunderea penală și se combat de întreaga sistemă de probe analizată și apreciată de Colegiul penal prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, care demonstrează cu certitudine vina inculpatului de comiterea escrocheriei imputate.

Mai mult ca atât, au fost apreciate critic declarațiile martorilor Țurcan Vl. și Zvonov N., or, dânșii nu au mers împreună cu Volneanschi L. în bancă ca să poată confirma sau infirma circumstanțele care au avut loc acolo, precum și faptul că Țurcan Vl. este creditorul lui Volneanschi L. ca urmare a împrumutului unor sume de bani în proporții deosebit de mari (împrumuturile au fost confirmate prin instanța de judecată) inclusiv

deținerii funcției de administrator al SRL „Elat-Constructor”, iar Zvonov N. este în raportul de subordonare cu inculpatul, deoarece a activat în calitate de șofer la SA „Elat”.

De facto, inculpatul Volneanski L. și-a recunoscut vina în comiterea infracțiunii încriminate, însă Colegiul a apreciat critic afirmațiile lui precum că, n-a însușit prin înșelăciune și abuz de încredere, suma de 3200000 lei de la BC „Universalbank” SA, deoarece ele nu corespund adevărului și sunt date de către inculpat în scopul de a se eschiva de la răspunderea penală, fiind combătute de celelalte probe analizate și apreciate prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, care demonstrează cu certitudine vinovăția lui în comiterea escrocheriei imputate.

Totodată, reieșind din declarațiile inculpatului din cadrul ședinței de judecată și anume negarea primirii mijloacelor financiare de la bancă, acestea vin în contradicție cu alte mijloace probatorii și anume semnarea contractului de acordare a creditului din 23.08.2011, care este în limba rusă pe care inculpatul o posedă, semnarea cererii din aceeași dată prin care inculpatul solicită eliberarea sumei de 2575000 lei, în temeiul contractului de credit semnat cu banca, care de asemenea este în limba rusă, pe care acesta o posedă și a ordinului de încasare a numerarului tot din aceeași dată.

De asemenea, a fost apreciată ca nefondată poziția inculpatului precum că a semnat fără să studieze actele prenotate, iar cât privește ordinul de încasare a numerarului nu cunoaște ce scrie în acest ordin, atât timp cât la funcțiile pe care le-a deținut acesta în cadrul companiilor din Holding-ul „Elat”, avea tangență inclusiv cu activitatea economică a companiilor fapt ce este inadmisibil de a nu cunoaște asemenea forme de documente primare contabile.

Nerecunoașterea vinovăției de către Volneanski L. nu poate echivala cu achitarea lui, deoarece circumstanțele stabilite și probele analizate și enumerate, dovedesc cu certitudine comiterea de către acesta a faptelor încriminate.

Componenta de infracțiune a escrocheriei constituie o modalitate a sustragerii bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere.

Conform pct.2) al Hotărârii explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție nr.23 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, se consideră sustragere luarea ilegală și gratuită a bunurilor din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop acaparator.

Astfel, pentru existența escrocheriei, în modalitatea în care este incriminată inculpaților conform rechizitoriului, s-a constatat trecerea unor mijloace bănești din proprietatea sau posesia victimei în proprietatea inculpatului Volneanski L., ce aparține BC „Universalbank” SA.

De asemenea, în cazul dat, s-a reținut și prezența diminuării reale a patrimoniului părții vătămate ca element obligatoriu al sustragerii, ceea ce în cazul escrocheriei urmează ca partea vătămată să transmită bunurile în mod aparent benevol făptuitorului.

Totodată, s-a reținut că mijloacele bănești, de a căror însușire este recunoscut vinovat inculpatul, au fost transmise de către factorii de decizie ai BC „Universalbank” SA benevol lui Volneanski L., prin înșelăciune și abuz de încredere.

De asemenea, inculpatul urmărind asigurarea fictivă a creditului acordat de BC „Universalbank” SA prin înșelăciune și abuz de încredere a dus în eroare factorii de decizie ai SA „Elat”, Al. Bisetricii și a SC „Sigma” SA, V. Șchiopu, precum că, ar fi pentru societatea comercială „Elat” SA, determinându-i să încheie un acord la contractul de ipotecă nr. 11483 din 30 iunie 2010. Fiind încheiat acordul adițional nr. 3318010-G-A-1 din 25 august 2011, s-a asigurat creditul acordat de bancă Volneanski L., care din motiv că, a fost încheiat contrar prevederilor art. 73 alin. 6 al Legii nr. 1134 din 02 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, la 01 septembrie 2011, prin acordul de reziliere a fost desființat.

Prin acțiunile sale intenționate, Volneanski L., conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunii sale și anume semnarea contractului de credit nr. 3342411- LF, fără a avea intenția de a realiza clauzele acestuia, prevăzând urmările ei prejudiciabile și anume prejudicierea instituției financiare prin însușirea banilor acordați drept credit, dorind survenirea acestora prin manifestarea scopului de cupiditate față de fapta comisă, prin înșelăciune și abuz de încredere a însușit 3200000 lei de la BC „Universalbank” SA.

Reieșind din declarațiile martorilor: Zgardan D., Radu E., Cuprianova A., Șchiopu V., Șaranuța O., Podorojnaia M., Zubareva L., Dimitskyi C., Varvariuc Ig., care au fost rezumate în decizie, se constată că pe lângă modalitatea normativă de realizare a acțiunii adiacente sub formă de înșelăciune este prezent și abuzul de încredere, datorită următoarelor circumstanțe. Volneanski L. nu era o persoană care să se fi adresat în premieră la BC „Universalbank” SA cu solicitarea de a fi eliberate credite bancare, doar că de această dată s-a adresat ca persoană fizică însă toți cei din bancă îl cunoșteau ca persoană ce reprezintă companiile „Elat” SA, „Elat-Profit” SRL, „Elat-Constructor” SRL, care erau creditate deja la instituția financiară, era în relații amicale cu președintele băncii, Gh. Gorbunțov, fapt cunoscut și celorlalți lucrători bancari. Astfel de relații au format o încredere în persoana inculpatului din partea lucrătorilor bancari, care a influențat pozitiv la acordarea creditului solicitat, încredere de care acesta a abuzat.

În acest sens, este determinată intenția prelungită de comitere a infracțiunii incriminate, or, în aceste cazuri, intenția inculpatului a fost unică: prin multiple acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune, să însușească, prin înșelăciune, mijloacele bănești a BC „Universalbank” SA în proporțiile stabilite mai sus.

Față de lucrul judecat de prima instanță, se constată motivarea amplă și temeinică a sentinței pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu fapta incriminată prin rechizitoriu inculpatului, astfel fiind în corespundere cu exigențele art.6 din Convenție.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în

principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță. (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

6. Nefiind de acord cu soluția adoptată prin decizia instanței de apel, avocatul Munteanu V. acționând în interesele inculpatului, declară recurs ordinar și solicită casarea acesteia cu dispunerea achitării și reabilitării lui Volneanschi L.

Recurentul evidențiază că, în cererea de apel, cu referință exactă la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în VII capitole de motive, foarte minuțios argumentate, avocații inculpatului și-au expus opinia vizavi de netemeinicia și ilegalitatea soluției adoptate de instanța de fond, enumerând mai multe abateri admise de prima instanță. Însă, asupra erorilor indicate supra, instanța de apel a omis să se expună prin careva argumente.

Mai exact, instanța de apel, nu s-a expus asupra argumentelor pertinente în ceea ce privește învinuirea adusă de acuzator și reținută în sarcina lui Volneanschi L., în sensul că aceasta nu este una clară, concretă, previzibilă și nu corespunde legislației naționale în vigoare, în particular art. 296 Cod procedură penală și exigențelor europene adică nu corespunde prevederilor art. 6 par. 3 lit. a) CEDO, care prevede că orice acuzat are, în special, dreptul să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa, și această circumstanță constituie temei de invocare a nulității actului procedural - rechizitoriul, prin urmare și a sentinței, iar conform art. 251 alin. (3) Cod procedură penală, nulitatea în cauză nu se înlătură în niciun mod, ea poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți și se ia în considerație de instanță (...). Această nulitate poate fi remediată numai prin emiterea unei sentințe de încetare a procesului penal.

La fel, recurentul afirmă că, Curtea de Apel Chișinău nu a prezentat nici o contraargumentare a jurisprudenței CtEDO invocate în cererea de apel în ceea ce privește violarea art.6 par. 3 lit. a) CEDO, care garantează dreptului acuzatului de a fi informat despre calificarea juridică a faptelor incriminate.

În al doilea rând, contrar exigențelor aceluiași articol din Convenție, care impune jurisdicțiilor naționale obligația de a motiva sentințele, atât instanța de fond, cât și instanța de apel, superficial și-au exercitat rolul de diriguitor al procesului penal, rezumându-se în a face referință la probele acuzării, fără a le da o apreciere în fond, nemaivorbind de nemotivarea soluției în instanța de apel asupra argumentelor din cererea de apel, formulate de apărătorii lui Volneanschi L. Privită prin prisma jurisprudenței CtEDO dezvoltate în cauza *Vetrenco c. Moldovei* și invocate în cererea de apel, instanțele de judecată nu au analizat probele și argumentele expuse de apărare, fapt care le-ar fi permis instanțelor să înlătore probele irelevante. Ca și rezultat, nu au fost explicate contradicțiile dintre probele acuzării, și chiar s-a admis interpretarea distorsionată de către judecători a unor probe din dosar.

Apărătorii, în cererea de apel, expres, cu indicarea filelor dosarului și cu referință la declarațiile martorilor, au demonstrat faptul că nu există probe directe și concludente, care ar proba faptul înmânării sumelor pretinse în rechizitoriul lui Volneanschi L. Nici instanța de fond, nici instanța de apel, nu au prezentat probarea faptului că lui

Volneanschi L. i-au fost transmise sumele de bani incriminate, ci au considerat că semnarea contractului de credit din data de 23 august 2011 constituie temei suficient pentru a condamna o persoană la 9 ani privațiune de libertate.

Din acest punct de vedere, instanța de apel a neglijat cu desăvârșire invocările faptului că, chiar dacă ar fi analizate pretinsele acțiuni ale lui Volneanschi L., acestea, în nici un caz, nu cad sub incidența art. 190 Cod penal, ci, maximum, s-ar înscrie, teoretic, în prevederile art. 238 Cod penal. Coroborate cu dispozițiile art. 7 CEDO, pretinsele fapte incriminate, nicidecum nu cad sub incidența legii penale, deoarece semnarea unui contract de credit bancar nu are cum să fie pasibil de o urmărire penală și cu angajarea aplicării legii penale în speță.

Chiar și dacă s-ar admite contractarea unui credit bancar, este absurdă angajarea răspunderii penale, dat fiind faptul că art.1 Protocol nr. 4 CEDO prevede expres că *„Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.”*

În ceea ce ține de încălcările procedurale, actele procesuale și documentele financiar-bancare, calificate de instanță ca probe în acuzare, nu au fost prezentate și examinate în modul stabilit în cadrul cercetării judecătorești, având în vedere documentele consemnate începând cu f.d. 10 a sentinței (Sesizarea depusă de către administratorul special al BC „Universalbank” SA, I. Ropot, din 24 ianuarie 2014, prin care se solicită tragerea la răspundere penală a lui Volneanschi L.) și finisând cu f.d. 13 (Raportul de expertiză grafologică nr. 313 din 08 mai 2012) și, deci, nu pot fi puse la baza unei hotărâri penale, cu atât mai mult la baza unei sentințe de condamnare.

Or, nerespectarea angajamentelor care rezultă dintr-un contract de credit, inclusiv din imposibilitatea de a le executa, nu este prevăzută de limitele incriminării penale. În mod evident, atât instanța de fond, cât și instanța de apel și-au asumat o responsabilitate de a denatura complet rolul legii penale și a crea un precedent, prin care persoanele sunt condamnate penal pentru imposibilitatea executării obligațiilor sale civile (deși faptul transmiterii banilor lui Volneanschi L. așa și nu a fost demonstrat).

Asumarea angajamentelor prezumă, din start, că acestea ar fi legale (pentru că nu se pot pune în sarcina unei persoane anumite angajamente ilegale), iar dacă angajamentele sunt legale, atunci ele sunt incompatibile cu ideea de asumare a lor prin înșelăciune.

De asemenea, în contextul în care banii oferiți sub formă de credit au fost dobândiți ilegal de alte persoane (funcționari ai băncii), unicul angajament al lui Volneanschi L., stipulat și în contractul de credit, era să asigure garantarea unui eventual credit bancar până la 16 septembrie 2011. Nerespectarea acestui angajament asumat de către Volneanschi L. nu prezuma nici o răspundere civilă, pe măsură ce nu producea nici o daună materială instituției bancare. Operând cu art. 1241 alin. (1) Cod civil creditorul este în drept să refuze executarea obligației de a pune la dispoziția debitorului creditul dacă, după încheierea contractului de credit: a) au apărut circumstanțe care indică cu certitudine incapacitatea viitoare a debitorului de a rambursa creditul; b) debitorul sau terțul încalcă obligația de a acorda garanții de rambursare a creditului pe care și-a asumat-o sau alte condiții înaintate de bancă pentru punerea la dispoziție a creditului. În

acest curs de idei, bazate pe textul normativului civil în vigoare, invocăm art. 1242 alin. (1) lit. b) Cod civil, care prevede că creditorul poate rezilia contractul și cere restituirea creditului și a sumelor aferente dacă: ... debitorul nu a oferit garanțiile cerute sau a redus fără acordul creditorului garanțiile oferite, iar conform art. 1242 alin. (2) Cod civil, rezilierea contractului suspendă imediat utilizarea creditului, însă creditorul va acorda debitorului un termen de cel puțin 15 zile pentru restituirea sumelor utilizate și a sumelor aferente.

Nu în ultimul rând, în cazul în care contractul de credit din data de 23 august 2011 se pretinde a fi o „înșelătorie”, nimic nu împiedică ca partea cointereseată să ceară pe cale civilă declararea nulității acestuia, potrivit prevederilor art. 220 Cod civil, pentru unul din motivele relevante (ex. eroare, doi, violență, etc), cu repunerea părților în situația inițială.

În concluzie, comportamentul lui Volneanschi L. nu este pasibil de răspundere penală nici într-o formă.

La caz, nu a fost respectat principiului legalității incriminării infracțiunii de escrocherie prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, pentru comiterea căreia a fost declarat vinovat Volneanschi L., iar instanța a admis o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale, în mare măsură operând cu abuzuri de drept și interpretări eronate și contrare legii penale. Fără o coroborare a probelor administrate, unele dintre care sunt catalogate ca fiind neveridice, se pronunță o sentință ilegală, abuzivă, nefondată și nemotivată.

Totodată, recurentul susține că, actele procesuale și alte documente financiar - bancare reținute în sentință nu au fost examinate în cadrul cercetării judecătorești. În sentință sunt reținute în calitate de probe:

- *sesizarea depusă de către administratorul special al BC „Universalbank” SA, I. Ropot, din 24 ianuarie 2014, prin care se solicită tragerea la răspundere penală a lui Volneanschi L. (Sen., f.d. 10);*

- *procesul-verbal de ridicare a actelor din 4 aprilie 2012 (Sen., f. 10);*

- *cererea de acordare a creditului din 23 august 2011 (Sen., f. 10-11);*

- *certificatul de salariu eliberat lui Volneanschi L. din 23 august 2011 (Sen., f. 11);*

- *copia hotărârii administrației SC „ELAT” SA din 22 august 2011 (Sen., f. 11);*

- *acordul scris eliberat de către subiectul creditorului Volneanschi L., prin care a consimțit, prezentând acordul său de a prezenta informații despre obligațiunile și creanțele financiare, care decurg din contractele de credit, de la „Biroul de credit” SRL (Sen., f. 11);*

- *raportul de credit al lui Volneanschi L. (Sen., f. 11);*

- *interpelarea din 23 august 2011 a serviciului juridic al BC «UNIVERSALBANK» SA (Sen., f. 11);*

- *încheierea serviciului juridic din cadrul BC „Universalbank” SA din 23 august 2011, prin care s-a concluzionat că actele sunt suficiente pentru a întocmi contractul de ipotecă;*

- *concluzia ofițerului de credite despre posibilitatea de creditare din 23 august 2011 (Sen., f. 12);*

- extrasul ședinței Comitetului de credit al BC „Universalbank” SA din 23 august 2011 (Sen., f. 12);
- extrasul ședinței cârmuirii BC „Universalbank” SA din 23 august 2011 (Sen., f. 12);
- contractul de credit nr. 334211-LF din 23 august 2011 (Sen., f. 12);
- ordinul de încasare a numerarului nr. 47968 din 23 august 2011 (Sen., f. 12);
- cererea lui Volneanski L. din 23 august 2011 privind eliberarea sumei de 2 575 000 lei cash - la 23 august 2011 (Sen., f. 12);
- dispoziția emisă de către conducătorul BC „Universalbank” SA, semnată și de secția de credite, prin care s-a dispus eliberarea lui Volneanski L. a sumei de 2 575 000 lei (Sen., f. 12);
- ordin de eliberare a numerarului nr. 96210 din 23 august 2011 (Sen., f. 13);
- raport de expertiză grafologică nr. 251 din 05-07 mai 2012 (Sen., f. 13);
- raport de expertiză grafologică nr. 313 din 08 mai 2012 (Sen., f. 13).

În conformitate cu cerințele art. 373 alin. (2) și (3) Cod procedură penală, procesele verbale ale acțiunilor procesuale, precum și documentele anexate la dosar pot fi citite, integral sau parțial, de către partea care a cerut cercetarea lor sau de către președintele ședinței de judecată. Potrivit art. 336 alin. (1) Cod procedură penală, la judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel, desfășurarea ședinței de judecată se consemnează în procesul-verbal întocmit de grefier. Conform art. 336 alin. (3) pct. 6) - 8) Cod procedură penală, procesul-verbal al ședinței de judecată trebuie să cuprindă: [...] - consemnarea tuturor acțiunilor instanței în ordinea în care ele s-au desfășurat; - cererile și demersurile formulate de părți și de ceilalți participanți la proces; - documentele și alte probe care au fost cercetate în ședința de judecată.

În procesul-verbal al ședințelor de judecată desfășurate în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în această cauză penală nu se regăsește nici o mențiune despre cercetarea materialelor dosarului: procese-verbale și alte documente. Potrivit procesului-verbal al ședințelor de judecată, în calitate de probe au fost administrate și consemnate numai declarațiile martorilor și a fost reprodusă înregistrarea audio de pe site-ul www.crimemoldova.com.

În cadrul ședinței preliminare din 22 iulie 2013, acuzatorul de stat nu a prezentat instanței și părților o listă a probelor în acuzare, deși aceasta este o cerință obligatorie prevăzută de art. 347 Cod procedură penală.

După cum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședințelor de judecată, în cadrul cercetării judecătorești nu a intervenit cererea din partea procurorului privind cercetarea documentelor consemnate în sentință (sentința, fila 10),

Astfel, instanța de fond a avantajat partea acuzării în mod tendențios, fără a fi sesizată cu cererea respectivă, din oficiu reținând mai multe acte procesuale și documente în calitate de probe, care ar dovedi vinovăția inculpatului, neglijând prevederile art. 24 alin. (2) Cod procedură penală, care prevede că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

La capitolul invocării în cererea de apel a faptului că în materialele dosarului sunt prezente numai în copii (lipsind originalul) unele acte reținute la f. 10-12 a sentinței în calitate de probe în acuzare. Acestea fiind: certificatul de salariu din 23.08.2011; concluzia ofițerului de creditare despre posibilitatea de creditare din 23.08.2011; extrasul ședinței Cărmuirii BC „Universalbank” SA din 23.08.2011.

Autenticitatea acestor documente nu a fost confirmată nici de organul de urmărire penală și nici de instanța de judecată. Punerea la baza sentinței a copiilor unor acte a afectat, în mod direct, echitatea procesului și violarea art. 6 par. 1 și 3 (d) CEDO.

Or, deși a invocat acest capăt de cerere în decizia sa, Curtea de Apel Chișinău așa și nu a motivat argumentele prezentate în cererea de apel, acestea fiind trecute completamente cu vederea.

Nu în ultimul rând, a fost ignorat argumentul privind încălcarea drepturilor lui Volneanski L. în ceea ce ține de faptul că sentința nu a fost tradusă în limba pe care o posedă inculpatul - limba rusă. De fapt, nici decizia Curții de Apel Chișinău nu a fost tradusă în limba rusă lui Volneanski L., pentru a-i oferi posibilitatea de a se expune asupra motivelor invocate în decizie. Or, s-a invocat faptul că Volneanski L. este vorbitor de limba rusă și nu cunoaște limba română, iar pe parcursul procesului judiciar a fost asistat de un interpret. Ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriul în acest dosar au fost traduse în limba rusă, iar sentința primei instanțe și decizia Curții de Apel nu au fost traduse.

Art. 6 par. 3 lit. e) CEDO statuează că orice persoană are, mai ales, dreptul să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa.

Mai mult, jurisprudența în materie penală a CtEDO interpretează acest drept nu numai în cazul declarațiilor orale în ședința de judecată, ci și în cazul înscrisurilor aflate la dosarul cauzei, al celor privitoare la urmărirea penală, precum și al hotărârilor pronunțate în cauză (*Cauza Brizicek vs Italia*) Volneanski L. a fost pus în imposibilitatea de a depune apel și recurs motivat, în lipsa traducerilor sentinței și deciziei Curții de Apel Chișinău. Or, inculpatul este, de asemenea, titular al dreptului de a ataca sentința cu apel și recurs, în conformitate cu prevederile art. 400 alin. (1) Cod procedură penală.

În drept, recurentul își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 9), 12) din Codul de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat de partea apărării menționând că acestea urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

8. La 18 februarie 2019, avocatul Munteanu V. a prezentat Curții un set de acte, prin care se confirmă că inculpatul Volneanski L. a decedat la 25 noiembrie 2018, în or. Ber Yakov, Israel.

9. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, din alte considerente decât cele formulate de recurent în cerere.

În drept, soluția instanței de recurs se fundamentează pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârilor judecătorești și încetarea procesului penal, dacă constată că a intervenit decesul inculpatului.

Potrivit cererii de recurs ordinar declarate de apărătorul inculpatului, Colegiul constată că recurentul semnaleză mai multe erori procesuale, menționând că acestea se subscriu cazurilor de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 9), 12) din Codul de procedură penală și solicitând casarea sentinței și deciziei instanței de apel, cu dispunerea achitării și reabilitării inculpatului.

Totodată, Colegiul Penal constată că, la 18 februarie 2019, la cererea de recurs au mai fost anexate un set de acte, prin care avocatul Munteanu V. i-a comunicat Curții Supreme de Justiție despre faptul că inculpatul Volneanschi L. a decedat la 25 noiembrie 2018, în or. Ber Yakov, Israel, anexând în acest sens o copie a certificatului de deces, tradus din limba ebraică și autentificat notarial.

În atare circumstanțe, Colegiul Penal lărgit, bazându-se pe statuările jurisprudențiale pertinente ale Curții Europene a Drepturilor Omului, în particular avându-se în vedere cauza *Grădinar vs Republica Moldova, hotărârea din 08 aprilie 2008*, ține să menționeze că, Curtea pronunțându-se asupra acestei cauze, a consemnat, cu titlu de principiu că, are rezerve serioase față de un sistem de drept care permite judecarea și condamnarea persoanelor decedate, având în vedere imposibilitatea evidentă a unor astfel de persoane de a se apăra. În aceeași cauză, *inter alia*, Curtea a relevat despre faptul că, continuarea post-mortem a procesului penal și constatarea vinovăției sau nevinovăției decedatului de comiterea infracțiunii incriminate acestuia prin rechizitoriu este inechitabilă și incompatibilă cu ansamblul de garanții acordate de art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, deoarece la momentul decesului acesta a beneficiat de prezumția de nevinovăție, iar în consecința decesului, el a fost decăzut din posibilitatea exercitării dreptului la apărare.

În același sens, se menționează că, în dispoziția art. 427 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală este stipulat expres că, și la etapa recursului ordinar, procesul penal urmează a fi încetat, dacă persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, a intervenit decesul inculpatului ori a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege.

Din cele relatate, rezultă că, în atare situație de drept, acțiunea penală se stinge și, odată cu ea, încetează și procesul penal. În acest sens, urmează a se avea în vedere că acțiunea penală este personală, iar în caz de deces al făptuitorului, dispare subiectul activ al acțiunii, astfel că organele judiciare nu pot adopta decât soluția de încetare a procesului penal. Altfel spus, odată ce făptuitorul a decedat, apare ca lipsită de fundament juridic orice continuare a procesului penal, pentru că o acțiune penală nu se mai poate exercita față de un subiect care nu mai există.

De asemenea, Curtea Europeană în hotărârea sa din 29 august 1997, în cauza *A.P., M.P. et T.P. vs Suisse*, a menționat că: „... *răspunderea penală încetează odată cu*

moartea autorului infracțiunii și a succede culpabilității defunctului nu este compatibil cu normele justiției penale într-o societate guvernată de preemțiunea dreptului”.

Pentru toate considerentele expuse supra, Colegiul Penal lărgit conchide asupra soluției de admitere a recursului ordinar declarat de avocatul Munteanu V. și, conducându-se de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală în coroborare cu cele din art. 391 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, de a dispune încetarea procesului penal în privința lui Volneanski L., întrucât a survenit decesul ultimului.

10. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de avocatul Victor Munteanu în numele inculpatului, se casează integral sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 16 martie 2017 și decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe Volneanski Leonid XXXXX, cu încetarea procesului penal intentat în privința acestuia în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, în legătură cu intervenirea decesului inculpatului.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 26 februarie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Ghervas Maria

Judecător

Mardari Dumitru